

Cynghorau Lleol Cymru Ffurflen Flynyddol ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben 31 Mawrth 2015

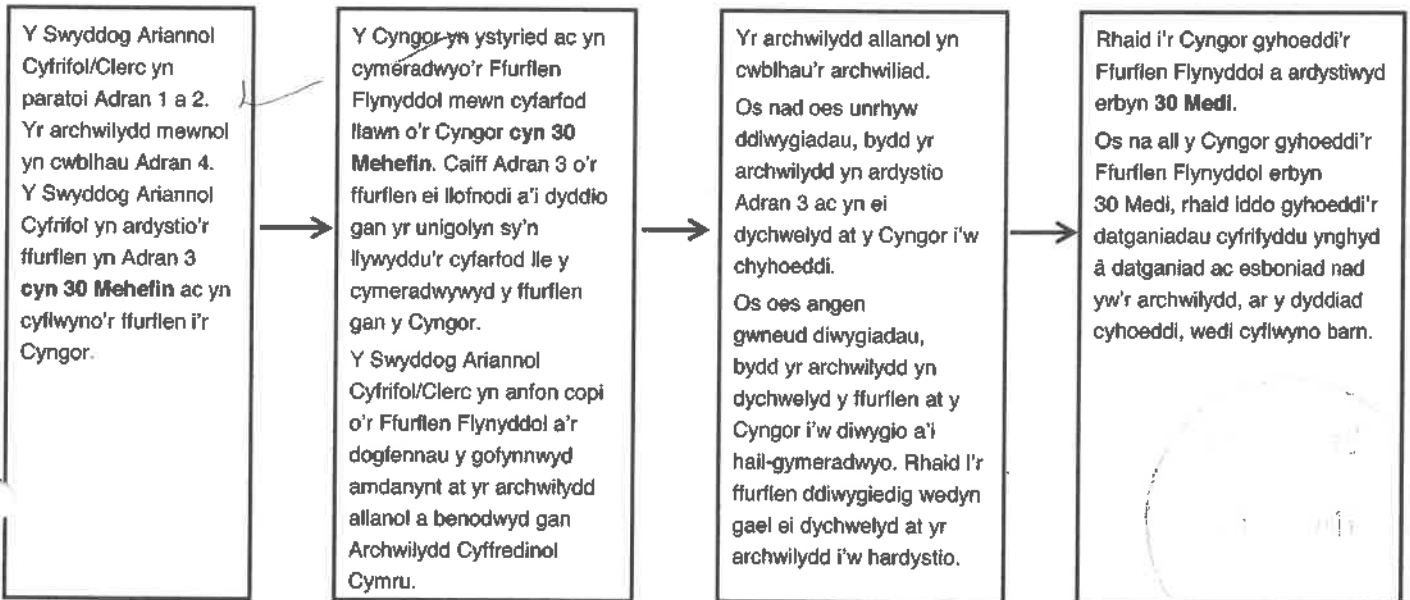
Mae'n ofynnol i gynghorau lleol yng Nghymru (cynghorau tref a chynghorau cymuned) a'u cydbwyllgorau gwblhau cyfrifon bob blwyddyn. Er mwyn gwneud hyn, rhaid iddynt ddefnyddio eu Ffurflen Flynyddol sy'n crynhoi eu gweithgareddau blynyddol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Cwblhewch bob adran mewn pinc. Mae'n bosibl y bydd ffurflenni anghyflawn neu anghywir yn galw am waith archwilio allanol ychwanegol ac yn arwain at gostau ychwanegol.

Ceir canllawiau pellach yn Adran 5 ac yng nghyhoeddiad Canllaw Un Llais Cymru/Cymdeithas Clercod Cynghorau Lleol, *Llywodraethu ac atebolrwydd i gynghorau lleol yng Nghymru – Canllaw i Ymarferwyr (2011)* (y Canllaw i Ymarferwyr). Mae Adran 2 yn cynnwys cyfeiriadau at fannau lle mae'r canllaw'n cynnig rhagor o wybodaeth.

Ym mis Rhagfyr 2014, lluniodd Llywodraeth Cymru Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) newydd. Mae'r rheoliadau hyn yn 2014 yn gwneud newidiadau i'r broses archwilio. Rhaid i'r Cyngor bellach gymeradwyo'r ffurflen yn ffurfiol ac ardystio Adran 3 cyn y caiff y ffurflen ei hanfon at yr archwilydd. Rhaid i'r Cyngor gymeradwyo'r Ffurflen Flynyddol erbyn 30 Mehefin. Oni bai bod angen diwygio'r Ffurflen Flynyddol, bydd yr archwilydd yn ardystio'r ffurflen ac yn ei dychwelyd at y Cyngor i'w chyhoeddi heb fod angen cymeradwyaeth bellach gan y Cyngor.

Mae'r broses o gymeradwyo cyfrifon a threfniadau archwilio yn dilyn y drefn ganlynol.

Bydd eich archwilydd allanol penodedig yn eich cynghori pa wybodaeth ychwanegol y mae angen i chi ei hanfon er mwyn cynnal yr archwiliad.

Dylech anfon y Ffurflen Flynyddol wreiddiol (h.y. nid llungopi), ynghyd ag unrhyw wybodaeth ychwanegol y gofynnwyd amdani, at eich archwilydd allanol penodedig erbyn y dyddiad a nodwyd gan yr archwilydd. Oni bai y gofynnir i chi wneud hynny, ni ddylech anfon unrhyw gofnodion ariannol gwreiddiol at yr archwilydd allanol.

Caiff ffurflenni a archwiliwyd ac a ardystiwyd eu dychwelyd at y Cyngor i'w cyhoeddi neu at ddibenion arddangos Adrannau 1, 2 a 3.

Adran 1 – Datganiadau cyfrifyddu ar gyfer: **BADDEGAN**

	Y flwyddyn a ddaeth i ben			Nodiadau a chanllawiau i'r sawl sy'n llunio'r cyfrifon			
	31 Mawrth 2014 (£)	31 Mawrth 2015 (£)					
				Dylech dalgrynnu'r ffigurau i'r £ agosaf. Ni ddylech adael unrhyw flychau yn wag na chofnodi balansau o £0 neu ddim. Rhaid i bob ffigur fod yn gyson â chofnodion ariannol sylfaenol y Cyngor ar gyfer y flwyddyn berthnasol.			
1. Balansau a ddygwyd ymlaen	6377	10166		Cyfanswm y balansau a'r cronfeydd wrth gefn ar ddechrau'r flwyddyn fel y'u cofnodwyd yn y cofnodion ariannol. Rhaid iddo fod yn gyson â Llinell 7 y flwyddyn flaenorol.			
2. (+) Praesept blyneddol	7400	7600		Cyfanswm yr incwm praesept a dderbyniwyd yn y flwyddyn.			
3. (+) Cyfanswm derbyniadau eraill	5408	8419		Cyfanswm incwm neu dderbyniadau a gofnodwyd yn y llyfr arian parod llai'r praesept. Mae'n cynnwys grantiau cymorth, dewisol a referiw.			
4. (-) Costau staff	2250	2000		Cyfanswm gwariant neu daliadau a wnaed i bob gweithiwr cyflogedig ac ar eu rhan. Dylech gynnwys cyflogau a thaliadau, TWE ac Yswiriant Gwladol (cyflogeion a chyflogwyr), cyfranladau pensiwn a threuliau cysylltledig.			
5. (-) Llog ar fenthyciadau/ad-daliadau cyfalaf	-	-		Cyfanswm gwariant neu daliadau cyfalaf a llog a wnaed yn ystod y flwyddyn ar fenthyciadau'r Cyngor (os o gwbl).			
6. (-) Cyfanswm taliadau eraill	6769	13957		Cyfanswm gwariant neu daliadau fel y'u cofnodwyd yn y llyfr arian parod llai costau staff (Llinell 4) a llog ar fenthyciadau/ad-daliadau cyfalaf (Llinell 5).			
7. (=) Balansau a gariwyd ymlaen	10166	10228		Cyfanswm y balansau a'r cronfeydd wrth gefn ar ddiwedd y flwyddyn. Rhaid iddo fod yn hafal i (1+2+3) - (4+5+6).			
8. (+) Dyledwyr a balansau	-	-		Cyfrifon incwm a gwarlant yn unig: Nodwch werth y dyledion sy'n ddyledus a balansau stoc a ddelir ar ddiwedd y flwyddyn.			
9. (+) Cyfanswm arian a buddsoddiadau	10166	10228		Pob cyfrif: Swm yr holl gyfrifon banc cyfredol a chadw, daliadau ariannol a buddsoddiadau a ddelir ar 31 Mawrth. Rhaid i hyn fod yn gyson â balans cysoni'r llyfr arian parod yn unol â chysoniad y banc.			
10. (-) Credydwyr	-	-		Cyfrifon incwm a gwarlant yn unig: Nodwch werth yr arian sy'n ddyledus gan y Cyngor (ar wahân i fenthyciadau) ar ddiwedd y flwyddyn.			
11. (=) Balansau a gariwyd ymlaen	10166	10228		Dylai cyfanswm y balansau fod yn gyson â Llinell 7 uchod: Nodwch gyfanswm (8+9-10).			
12. Cyfanswm asedau sefydlog ac asedau hirdymor	-	-		Gwerth llyfr cyfredol a gofnodwyd yr holl asedau sefydlog sy'n eiddo i'r Cyngor ac unrhyw asedau eraill hirdymor ar 31 Mawrth – ee, benthyciadau i drydydd partion, buddsoddiadau eraill i'w dal yn yr hirdymor, hy mwy na 12 mis.			
13. Cyfanswm benthyciadau	-	-		Balans cyfalaf dyledus pob benthyciad o drydydd partion ar 31 Mawrth (gan gynnwys PWLB).			
14. Nodyn datgelu cronfeydd ymddiriedolaeth	Do	Naddo	Dd/G	Do	Naddo	Dd/G	Mae'r Cyngor yn gweithredu fel unig ymddiriedolaeth ac mae'n gyfrifol am reoli (a) cronfa/cronfeydd ymddiriedolaeth/asedau (dylai darllenwyr nodi nad yw'r ffigurau uchod yn cynnwys unrhyw drafodion ymddiriedolaeth).
			✓			✓	

Adran 2 – Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Rydym yn cydnabod fel aelodau o'r Cyngor ein cyfrifoldeb dros sicrhau bod yna system rheolaeth fewnol gadarn, gan gynnwys paratoi'r datganiadau ariannol. Rydym yn cadarnhau, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, o ran datganiadau cyfrifyddu y Cyngor ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015, ein bod wedi gwneud y canlynol:

	Cytunwyd?		Mae ateb cadarnhaol yn golygu bod y Cyngor wedi:	Pen. CY	
	Do	Naddo*			
1. Cymeradwyo'r datganiadau cyfrifyddu a baratowyd yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'u diwygiwyd) ac arferion priodol.	✓		Paratoi ei ddatganiadau cyfrifyddu yn y ffordd a ragnodir gan y gyfraith.	6, 12	
2. Cynnal system rheolaeth fewnol ddigonol, gan gynnwys mesurau a gynlluniwyd i atal a chanfod twyll a llygredd, ac wedi adolygu ei heffeithiolrwydd.	✓		Gwneud trefniadau priodol ac wedi derbyn cyfrifoldeb dros ddiogelu arian ac adnoddau'r cyhoedd yn ei ofal.	6, 7	
3. Cymryd pob cam rhesymol i roi sicrwydd i ni ein hunain nad oes unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio gwirioneddol neu bosibl â chyfreithiau, rheoliadau a chodau ymarfer a allai gael effaith ariannol sylweddol ar allu'r Cyngor i gynnal ei fusnes nac ar ei sefyllfa ariannol.	✓		Gwneud y pethau y mae ganddo'r pŵer cyfreithiol i'w gwneud yn unig ac wedi cydymffurfio â chodau ymarfer a safonau wrth wneud hynny.	6	
4. Cynnig cyfle priodol i etholwyr arfer eu hawliau yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.	✓		Rhoi'r cyfle i bob unigolyn â diddordeb archwilio a gofyn cwestiynau am gyfrifon y Cyngor.	6, 23	
5. Cynnal asesiad o'r risgiau sy'n wynebu'r Cyngor ac wedi cymryd camau priodol i reoli'r risgiau hynny, gan gynnwys cyflwyno rheolaethau mewnol a/neu yswiriant allanol lle y bo angen.	✓		Ystyried y risgiau ariannol a'r risgiau eraill a wynebir ganddo wrth weithredu'r Cyngor ac wedi delio â hwy'n briodol.	6, 9	
6. Cynnal system archwilio mewnol ddigonol ac effeithiol mewn perthynas â chofnodion cyfrifyddu a systemau rheoli'r Cyngor drwy'r flwyddyn ac wedi cael adroddiad gan yr archwilydd mewnol.	✓		Trefnu i unigolyn cymwys, yn annibynnol ar y rheolaethau a'r gweithdrefnau ariannol, roi barn wrthrychol ar ba un a yw'r rhain yn diwallu anghenion y Cyngor.	6, 8	
7. Cymryd camau priodol i fynd i'r afael â phob mater a godwyd mewn adroddiadau blaenorol gan archwilydd mewnol ac allanol.	✓		Ymateb i faterion a ddygwyd i'w sylw gan archwilydd mewnol ac allanol.	6, 8, 23	
8. Ystyried pa un yw unrhyw ymgyfreitha, rhwymedigaethau neu ymrwymadau, digwyddiadau neu drafodion, a ddigwyddodd naill ai yn ystod y flwyddyn neu ar ôl i'r flwyddyn ddod i ben, wedi cael effaith ariannol ar y Cyngor a, lle y bo'n briodol, wedi eu cynnwys yn y datganiadau cyfrifyddu.	✓		Datgelu popeth y dylai fod wedi ei ddatgelu am ei fusnes yn ystod y flwyddyn gan gynnwys digwyddiadau a ddigwyddodd ar ôl i'r flwyddyn ddod i ben os ydynt yn berthnasol.	6	
9. Cronfeydd ymddiriedolaeth – yn rhinwedd ein swydd fel ymddiriedolwr, rydym wedi: <ul style="list-style-type: none"> Cyflawni ein cyfrifoldeb mewn perthynas ag atebolrwydd am y gronfa/cronfeydd gan gynnwys cyflwyno adroddiadau ariannol a, lle y bo angen, cynnal archwiliadau annibynnol. 	Do	Naddo	Dd/G	Cyflawni ei gyfrifoldebau yn rhinwedd ei swydd fel unig reolwr-ymddiriedolwr ymddiriedolaeth neu ymddiriedolaethau lleol.	3, 6
			✓		

* Ar ddalen ar wahân, rhowch esboniadau i'r archwilydd allanol ar gyfer pob ymateb 'naddo' a roddwyd; a disgrifiwch pa gamau gweithredu sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r gwendidau a nodwyd.

Adran 4 – Adroddiad archwilio mewnol blynyddol i:

BODORCIAN

Mae archwiliad mewnol y Cyngor, a gynhaliwyd yn annibynnol ac ar sail asesiad risg, wedi cynnwys cynnal asesiad dethol o gydymffurfiaeth â'r gweithdrefnau a'r rheolaethau perthnasol y disgwylir iddynt fod ar waith yn ystod y flwyddyn ariannol a ddaw i ben 31 Mawrth 2015.

Cynhaliwyd yr archwiliad mewnol yn unol ag anghenion y Cyngor a'r gwaith a drefnwyd. Ar sail y canfyddiadau yn y meysydd a archwiliwyd, celr crynodeb o gasgliadau'r archwiliad mewnol yn y tabl hwn. Nodir isod amcanion rheolaeth fewnol a chasgliadau'r archwiliad mewnol ar ba un a oedd yr amcanion canlynol o ran rheolaeth, ym mhob ffordd bwysig, yn cael eu bodloni drwy gydol y flwyddyn ariannol i safon sy'n ddigonol i ddiwallu anghenion y Cyngor.

	Cytunwyd?			
	Do	Naddo*	Dd/G	Heb ei gynnwys**
1. Mae'r llyfrau cyfrifon priodol wedi'u cadw'n briodol drwy gydol y flwyddyn.				
2. Bodlonwyd rheoliadau ariannol y Cyngor, cefnogwyd taliadau gan anfonebau, cymeradwywyd gwariant a rhoddwyd cyfrif priodol am TAW.				
3. Asesodd y Cyngor y risgiau sylweddol i gyflawni ei amcanion ac adolygodd ddigonolrwydd y trefniadau i reoli'r rhain.				
4. Deilliodd y praecept blynyddol o broses gyllidebu ddigonol, cafodd cynnydd yn erbyn y gyllideb ei fonitro'n rheolaidd, ac roedd y cronfeydd wrth gefn yn briodol.				
5. Cafodd yr incwm disgwyliedig ei dderbyn yn llawn, ar sail prisiau cywir, ei gofnodi'n briodol a'i fancio'n syth, a rhoddwyd cyfrif priodol am TAW.				
6. Cefnogwyd taliadau arian mân yn briodol gan dderbynebau, cymeradwywyd gwariant a rhoddwyd cyfrif priodol am TAW.				
7. Talwyd cyflogau i gyflogegion a lwfansau i aelodau yn unol â chymeradwyaethau'r cyngor, a chymhwyswyd gofynion TWE ac Yswiriant Gwladol yn briodol.				
8. Roedd y cofrestrau asedau a buddsoddiadau yn gyflawn ac yn gywir, ac yn cael eu cynnal a'u cadw'n briodol.				
9. Cafodd cysoniadau cyfrifon banc cyfnodol ac ar ddiwedd y flwyddyn eu cynnal yn briodol.				
10. Cafodd datganiadau cyfrifyddu a baratowyd yn ystod y flwyddyn eu paratol ar y sail cyfrifyddu gywir (derbyniadau a thaliadau/incwm a gwariant), roeddent yn gyson â'r llyfr arian parod, wedi'u cefnogi gan lwybr archwilio digonol o gofnodion sylfaenol, a, lle y bo'n briodol, cafodd dyledwyr a chredydwyr eu cofnodi'n briodol.		✓		
11. Cronfeydd ymddiriedolaeth (gan gynnwys ymddiriedolaethau elusenol). Mae'r Cyngor wedi cyflawni ei gyfrifoldebau fel ymddiriedolwr.			✓	

Roedd rheolaethau digonol yn bodoli ar gyfer unrhyw feysydd risg a nodwyd gan y Cyngor (rhestrwch unrhyw feysydd risg eraill isod neu ar dudalennau ar wahân os oes angen):	Cytunwyd?			
	Do	Naddo*	Dd/G	Heb ei gynnwys**
13.				
14.				

* Os atebwyd 'naddo', nodwch y goblygiadau a'r camau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael ag unrhyw wendid rheoli a nodwyd (ychwanegwch dudalennau ar wahân os oes angen).

** Os atebwyd 'heb ei gynnwys', nodwch pryd y gwnaethpwyd y gwaith archwilio mewnol mwyaf diweddar yn y maes hwn a phryd y bwriedir ei wneud nesaf, neu os nad oes angen ei gynnwys, rhaid i'r archwilydd mewnol esbonio pam hynny.

Enw'r unigolyn a gynhallodd yr archwiliad mewnol: **J. D. ROBERTS**

Llofnod yr unigolyn a gynhallodd yr archwiliad mewnol: *[Signature]*

Dyddiad: **28.9.15**

Adran 3 – Ardystio a chymeradwyo

Cymeradwyaeth ac ardystiad gan y Cyngor yn dilyn yr archwiliad

Y Cyngor sy'n gyfrifol am baratoi'r datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 ac am baratoi Ffurflen Flynyddol sydd:

- yn crynhoi cofnodion cyfrifyddu y Cyngor ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015; ac
- yn cadarnhau ac yn darparu sicrwydd ynghylch y materion hynny sy'n bwysig i gyfrifoldebau'r archwilydd allanol.

Ardystiad gan y Swyddog Ariannol Cyfrifol Tystysgrif dan Reoliad 8 o Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (Rheoliad 15(1)) Ardystiaf fod y datganiadau cyfrifyddu yn y Ffurflen Flynyddol hon yn rhoi darlun teg o sefyllfa ariannol y Cyngor, a'i incwm a'i wariant, neu'n cyflwyno'r derbyniadau a'r taliadau'n briodol, pa un bynnag sy'n berthnasol, ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015.	Cymeradwyaeth gan y Cyngor Cymeradwyo datganiadau ariannol o dan Reoliad 15(2) o Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol Cadarnhaf fod y datganiadau ariannol hyn a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'u cymeradwyo gan y Cyngor o dan gyfeirnod cofnodion y cyngor: 13/14
Llofnod y Swyddog Ariannol Cyfrifol: 	Llofnod y Cadelrydd:
Enw: RHIAN KHARDANI	Enw: ANDREW HUGHES
Dyddiad: 28/09/2015	Dyddiad: 28/09/2015

Tystysgrif ac adroddiad archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru

Rwyf wedi cynnal fy archwiliad ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru ac yn unol â'r canllawiau a gyhoeddwyd ganddo. Ar sail fy adolygiad o'r Ffurflen Flynyddol a'r wybodaeth ategol, rwy'n nodi a yw unrhyw fater a ddaw i'm sylw yn peri pryder nad yw'r ddeddfwriaeth a'r gofynion rheoleiddiol perthnasol wedi eu bodloni.

Rwy'n ardystio fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o'r Ffurflen Flynyddol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015 ar gyfer:

Cyngor Cymuned Bodorgan

Adroddiad yr archwilydd allanol

Ar sail fy adolygiad, rwy'n gwrthod rhoi barn ar gyfrifon 2014-15. Nid yw'r Cyngor wedi cadw cofnodion cyfrifyddu priodol fel sy'n ofynnol gan Reoliad 6 o Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 ac felly ni allaf ddod i gasgliad o ran a gafodd y datganiadau cyfrifyddu eu paratoi yn unol ag arferion priodol a'r Rheoliadau.

Nid yw'r honiadau a wneir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn adlewyrchu trefniadau llywodraethu a rheolaeth ariannol y Cyngor. Nid yw'r Cyngor yn cydymffurfio â'i gyfrifoldebau statudol o ran:

- Cymeradwyo'r cyfrifon yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (Rheoliadau 2014)
- Cadw cofnodion cyfrifyddu priodol a chynnal system rheoli mewnoi fel sy'n ofynnol gan Reoliadau 2014
- Cynnal system archwilio mewnoi ddigonol ac effeithiol fel sy'n ofynnol gan Reoliadau 2014
- Paratoi cyllideb o dan Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1972
- Gweithredu system Talu wrth Ennill ar gyfer treth incwm o dan Ddeddf Treth Incwm (Enillion a Phensiynau) 2003

Mae'r materion hyn, ynghyd â materion eraill nad ydynt yn effeithio ar fy marn yr wyf yn tynnu sylw'r corff atynt, yn ogystal â'm hargymhellion ar gyfer gwella, wedi'u cynnwys yn fy adroddiad er budd y cyhoedd dyddiedig 30 Ionawr 2019.

Ac eithrio'r materion hynny a nodir uchod a'r materion hynny a ddatgelwyd gan y Cyngor yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol, nid oes unrhyw faterlon eraill wedi dod i'm sylw sy'n peri pryder nad yw'r ddeddfwriaeth a'r gofynion rheoleiddiol perthnasol wedi eu bodloni.

Enw'r archwilydd allanol: Anthony J Barrett	
Llofnod yr archwilydd allanol: 	Dyddiad: 30/7/19.
Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru	